

Aldri hvile på det som er gjort

Taler

Anette Trettebergstuen

Dato

10 mai 2022

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Likestillingspolitisk redegjørelse

1 President,

Da Arbeiderpartiet var i opposisjon foreslo vi, og fikk gjennomslag for, en årlig likestillingspolitisk redegjørelse.

5

Derfor er det en glede for meg å komme hit og redegjøre for regjeringas likestillingspolitikk.

10

Regjeringa vil ha en fornya og forsterka innsats på likestillingsfeltet, og har store ambisjoner for likestillinga i Norge. Sammen med fagbevegelsen har vi historisk sett gjort mye og kommet langt.

15

Men President, selv om vi i Norge ligger på toppen av statistikken over likestilte land, og de fleste andre ser til oss, så kommer jeg aldri til å være en likestillingsminister, denne regjeringa ikke til å være en regjering, som soler oss i glansen av andres innsats, eller er fornøyd med statistikken.

20

Likestilling kommer ikke av seg sjøl, og vi har store likestillingsutfordringer i Norge i dag. Og det har stått stille for lenge nå.

25

Vi vil ha en fornya og mer kraftfull innsats på likestillingspolitikken. Endre strukturene. Uten det kommer vi ikke videre. Flere skal få større frihet og mulighet til å leve de liva de ønsker.

Flere skal oppleve økonomisk frihet, og dermed selvstendighet, vi skal få bedre kjønnsbalanse på toppen i arbeidslivet, bekjempe vold, seksuell trakassering og negativ sosial kontroll, prioritere kvinners helse, vi skal se på menns

likestillingsutfordringer og motvirke tilbakeslag for likestilling internasjonalt.

30

Vi skal inkorporere rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne i norsk lov, vi skal forby konverteringsterapi og vi utreder nå en tredje kjønnskategori.

35

Vi skal gjøre de som hver eneste dag der ute hvor folk bor og jobber med å ta likestillinga videre, i stand til å gjøre mer. Sikre aktivt likestillingsarbeid og løfte samarbeidet med arbeidslivets parter om likestilling.

Vi skal bygge på innsatser vunnet av fagbevegelsen, den er en avgjørende og viktig del av nøkkelen til å oppnå økt likestilling.

40

President,

En samla regjering er klar til å føre en aktiv politikk for å styrke likestillinga i Norge.

45

President,

50

Økonomisk uavhengighet handler om å kunne leve et fritt liv. Er man ikke økonomisk selvstendig, er man ikke trygg, og er man ikke trygg så er man ikke fri. Ikke fri til å ta selvstendige valg og mange vil heller ikke være frie til å kunne gå fra skadelige og voldelige forhold. Økonomisk uavhengighet for kvinner er en forutsetning for et likestilt samfunn.

55

Norge har ikke et likestilt arbeidsliv. Kvinner får dårligere lønn. Kvinner er underrepresentert i lederstillinger. Kvinner jobber mer deltid og har mer ubekvem arbeidstid. Og kvinner tar mest av foreldrepermisjonen.

60

Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet er en viktig årsak til manglende likestilling i arbeidslivet. Kvinner og menn jobber i ulike deler av arbeidsmarkedet, i ulike yrker, næringer og sektorer. Det betyr at vi har deler av arbeidslivet som er svært kvinnedominert eller svært mannsdominert. 85 prosent av arbeidstakere i Norge jobber i et kvinne- eller mannsdominert yrke.

President, det er en utfordring.

65

Og det kjønnsdelte arbeidsmarkedet henger sammen med andre viktige

likestillingsutfordringer, som kjønnsforskjeller i lønn og arbeidstid.

70 President,

Langt flere kvinner enn menn jobber deltid. 35 prosent kvinner jobber deltid, sammenligna med 15 prosent menn. Andelen som jobber deltid varierer etter næring og i de næringene deltid er mest utbredt, utgjør kvinner ofte en større
75 andel enn menn. Det gjør at deltid er med på å opprettholde kjønnsforskjellene i arbeidslivet. Det er et særlig stort omfang av deltid i kvinnedominerte yrker uten krav til høyere utdanning, som for eksempel butikkmedarbeidere, helsefagarbeidere, servitøryrker og kantinearbeidere.

80 Heltidskultur er viktig i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Det er viktig for å sikre økonomisk frihet og sentralt for arbeidstakernes medvirkning, trygghet og forutsigbarhet. Regjeringas heltidssatsing er noe av det viktigste vi kan gjøre for å øke kvinners økonomiske selvstendighet og styrke deres posisjon i arbeidsmarkedet.

85

Regjeringa har allerede tatt viktige grep.

Vi har foreslått å

- fremheve heltid som norm i arbeidsmiljøloven
- 90 - at arbeidsgiverne må ta stilling til og dokumentere behovet for deltid, samt drøfte dette spørsmålet med tillitsvalgte
- styrke fortrinnsretten for deltidsansatte. Dette vil særlig være et effektivt virkemiddel for å få ned omfanget av uønska deltid

95 Arbeids- og inkluderingsdepartementet arbeider nå med å følge opp høringa.

President,

Jeg vil understreke at disse forslaga bare er en del av regjeringas arbeid for å sikre
100 heltidsnorm i arbeidslivet. Vi gjør mer.

Pensjon fra første krone har vært en viktig sak for regjeringa. Fra 1. januar 2022 trådte disse reglene kraft. I praksis betyr dette at deltidsansatte i privat sektor nå har rett på medlemskap i tjenestepensjonsordninger uavhengig av stillingsbrøk.
105 Dette er viktig fordi det kan bidra til at pensjonsregelverket i seg selv ikke gir

grunn til å ansette personer i de minste stillingsbrøkene.

110 Regjeringa har satt ned en helsepersonellkommisjon. Kommisjonen skal blant annet identifisere rekrutteringsutfordringer i ulike deler av landet, og årsaker til dette. Behovet for en jevnere kjønnsfordeling blant ansatte er en del av arbeidet. Kommisjonen skal også gjøre rede for årsaker til og bruk av deltid innenfor de ulike profesjonene, herunder i hvilken grad deltid er frivillig eller ufrivillig. Det skal pekes på strukturelle endringer som kan redusere deltidsbruken, utredes
115 problemstillinger knyttet til heltid og deltid, og foreslå endringer som kan redusere deltidsbruken.

Regjeringa har i tillegg valgt å videreføre finansiering av KS-prosjektet Tørn, som skal bidra med nye arbeids- og organisasjonsformer i omsorgstjenesten
120 blant annet knyttet til heltidsstillinger og oppgavedeling.

President,

Fortsatt tjener kvinner i gjennomsnitt mindre enn menn. I 2021 tjente kvinner i
125 gjennomsnitt bare 87,9 prosent av menns lønn.

En nylig framlagt undersøkelse fra CORE om kjønnsbalanse på toppen i næringslivet, viser at blant kvinner og menn med barn er kvinners inntekt i gjennomsnitt kun 85 prosent av menns inntekt. Alder, utdanningsnivå og
130 utdanningstype ser ikke ut til å kunne forklare kjønnsforskjellen i inntekt.

President,

Jeg håper at de nye reglene om lønnskartlegging vil bidra til mindre
135 lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Lønnskartlegginga er en nøkkel til mer likestilling i arbeidslivet fordi det gir oss kunnskap om hvordan ting ser ut på den enkelte arbeidsplass. Den gir arbeidsgivere grunnlag for å vurdere om det er lønnsforskjeller mellom kvinner
140 og menn hos dem, slik at de kan sette inn tiltak. De ansatte får mulighet til å jamføre lønna si med gjennomsnittet for egen stillingsgruppe. Det gjør forholda mer gjennomsiktede og det kan skape mer rettferd.

Opplysningene skal fremgå av årsrapporten for 2021, som mange bedrifter

utarbeider i disse dager, eller et annet offentlig dokument. Jeg håper norske bedrifter ser på dette som en mulighet til å sette likestilling på dagsorden.

150 Når det gjelder lønnsdanninga i Norge, er det partene i arbeidslivet som har ansvar og kollektiv lønnsdannelse er viktig. Derfor trenger vi høy organisasjonsgrad for å gi arbeidstakerne mer makt. Det vil regjeringa bidra til, blant annet ved å doble fagforeningsfradraget.

155 Regjeringa ønsker et forsterka trepartssamarbeid som er tettere, mer forpliktende og mer strategisk for å møte de store utfordringene Norge står overfor i åra som kommer.

President,

160 Internasjonale sammenligninger tyder på at høy grad av koordinering i lønnsdannelsen, slik vi har det i Norge, og ofte omtalt som «frontfagsmodellen», gir høyere sysselsetting, lavere arbeidsledighet og mindre lønnsforskjeller enn det som kan bli resultatet med en mindre koordinert lønnsdannelse.

165

President,

170 Norske kvinner deltar i stor grad i arbeidslivet, og forskjellen mellom menn og kvinners sysselsettingsgrad er blant de minste i OECD. I 2021 var i overkant av 66 prosent av kvinnene i alderen 15;74 år sysselsatt. For menn var tilsvarende andel vel 71 prosent.

Arbeidsledigheten i Norge er nå den laveste siden høsten 2008.

175 President,

Flytter vi blikket til næringslivet ser vi flere uttrykk for kjønnskjevheter og likestillingsutfordringer. Til tross for den generelle likestillingsutviklinga i Norge, er andelen kvinner i næringslivets topposisjoner på et for lavt nivå.

180

CORE Topplederbarometer viser situasjonen og utviklinga i de 200 største norske selskapa. Hvert fjerde medlem av toppledergruppene er en kvinne, mens kun 14 prosent av øverste leder, administrerende direktør, er en kvinne.

Nye tall vil bli lansert våren 2022. Disse tallene ser jeg fram til å få.

Nylig fikk Nærings- og fiskeridepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet overlevert studien om hva som kan øke andelen kvinnelige toppledere i næringslivet. Vi har fått bedre kunnskap om prosesser og mekanismer som bidrar til å opprettholde mannsdominansen på toppen av næringslivet. Det står ikke på kvinnene, de kan og vil. Men konkurransevilkårene er ulike, kvinnene tar mer omsorgsansvar. Det reduserer sannsynligheten både for å ha en stilling på høyt nivå, med resultatansvar, og høy inntekt. Menn har oftere partnere som jobber mindre og som tar mer ansvar hjemme, dermed har de bedre betingelser for å kunne fortsette å jobbe mer og si ja til spennende jobbmuligheter med mer ansvar og lønn. Det å ha bakkemannskap hjemme øker sannsynligheten kraftig for å ha en stilling på høyere stillingsnivå, med resultatansvar og høy inntekt.

200

Derfor blir det viktig framover å tenke ut og iverksette gode tiltak som kan bidra til bedre balanse mellom jobb og familieliv. Tredelt foreldrepermisjon bidrar uten tvil til det, president.

205 President,

I den forbindelse minner jeg om at likestillings- og diskrimineringsloven tydelig sier at de fleste arbeidsgivere har en plikt til å tilrettelegge for og gi mulighet for å kombinere arbeid og familie.

210

Og de har en plikt til å jobbe aktivt med likestilling og rapportere.

Vi kommer til å arbeide for mer kjønnsbalanse på toppen av privat næringsliv.

215 President,

På toppen i statlig sektor kan vi langt på vei fastslå at det er kjønnsbalanse. Dersom vi kun ser på toppledernivå i staten i 2021, i departementer og direktorater, var det 43 prosent kvinnelige ekspedisjonssjefer i departementene, og 43 prosent kvinner som øverste leder i direktoratene. Blant departementsrådene var det 8 kvinner og 8 menn.

220

225 I statlig sektor er flertallet av lederne kvinner, 51 prosent av lederne er kvinner i 2021.

President,

230 Staten som eier har tydelige forventinger til selskapene med statlig eierandel når det gjelder mangfold og kjønnsbalanse i selskapene. Staten forventer at selskapene har tydelige mål og tiltak for å fremme økt relevant mangfold, inkludert bedre kjønnsbalanse i selskapene. For å fremme mangfold i selskapets ledelse er det vesentlig å arbeide godt med dette på alle nivåer i selskapet. Selskapenes arbeid på området følges opp i eierdialogen.

235

Statens eierrapport 2021, hvor oppdaterte tall fremgår, vil bli lagt frem 14. juni.

President,

240 Da jeg var i Stortingets muntlige spørretime 6. april nevnte jeg at denne redegjørelsen også skulle omfatte forhold rundt fedrekvoten.

Som kjent har Nav publisert tall som viser at andelen mødre som tar eller planlegger å ta ulønnet permisjon, økte fra 18 prosent i 2008 til 30 prosent i 245 2017 og 49 prosent i 2021. Ulønnet permisjon økte også blant fedre i samme periode, fra 5 til 11 prosent.

I kjølvannet av publiseringa, etablerte det seg en forståelse av at økning i fedrekvota er årsak til økning i ulønna permisjon.

250

Jeg mener det er liten grunn til å bruke den ulønna permisjonen som argument for å skrote eller redusere fedrekvoten. Forfatteren bak NAV-rapporten trekker fram sammensatte årsaker til økt ubetalt permisjon.

255 Jeg vil trekke fram følgende forklaringer:

- I 2021 valgte 78 prosent 49-ukersløsningen med 100 prosent kompensasjon. Foreldrene velger dette fordi det lønner seg. Dette får de også beskjed om fra Nav. Den lengre permisjonen med 80 prosent er rett og slett en dårligere deal.
- 260 - Overgangen mellom permisjon og barnehageplass.
- Det kan handle om økonomi.

President,

265

La meg være klar: løsning på å få ned antallet kvinner som tar ut ulønna permisjon er ikke å fjerne eller kutte i fedrekvota. Det vil ikke føre til at tallet på kvinner som tar ut ulønna permisjon, går ned. Det vil bare føre til at flere fedre får ta ut mindre permisjon. Jeg står skulder ved skulder ved norske fedre.

270

Regjeringas politiske plattform slår fast at fedrekvoten skal beholdes og fedres rettigheter skal styrkes. Regjeringa skal også utrede hvordan kvinner kan amme i tråd med helsefaglige råd. Fedrene fortjener å få lov til å være hjemme med sine barn. Fedrene er også tilfreds med dagens 15 uker, viser Nav-undersøkelsen. Fra august av vil enda flere fedre kunne ta ut foreldrepenger når vi innfører 8 ukers selvstendig uttaksrett til far. Når vi har verdens beste permisjonsordning, skal også far har sin rett til å være hjemme - det skulle bare mangle. Det er bra for relasjonen mellom far og barn. Det er bra for likestillinga.

275

President,

280

Vi har en kjønnsubalanse i høyere utdanning.

Det er ikke tvil om at vi trenger flere kvinner på teknologiske studier, som ingeniørutdanning, og at flere menn søker seg til helse- og sosialfaglige studier, som sykepleierutdanning. I 2021 var 36,7 prosent av søkerne til teknologiske utdanninger kvinner og kun 18,6 prosent av søkerne til sykepleieutdanninga var menn.

285

Det skal vi gjøre noe med. Vi starter arbeidet med en melding til Stortinget om profesjonsutdanningene i universitets- og høyskolesektoren med hovedvekt på, men ikke avgrenset til, lærerutdanningene, ingeniørutdanning og helse- og sosialfagutdanningene.

290

Og, president, meldinga skal ha et eksplisitt kjønnsperspektiv og foreslå løsninger for hvordan regjeringa kan legge til rett for at flere menn velger utdanninger innenfor lærerutdanningene og helse- og sosialfagutdanningene og flere kvinner velger ingeniørutdanningene.

295

President,

300

Vi har allerede starta:

- Vi har satt i gang et prosjekt for å rekruttere flere gutter til helse- og omsorgsutdanningen. Prosjektet er en ettårig pilot med rollemodelltiltak. Det er gutter i ungdomsskolen og videregående skole som er målgruppa, men også ansatte i skolen skal få økt kunnskap om problemstillingen. Universitetet i Tromsø utfører piloten. En rekke andre utdanningsinstitusjoner skal også involveres i arbeidet. Piloten kan danne grunnlag for å vurdere et større nasjonalt prosjekt som kan bidra til flere menn i helse- og omsorgssektoren.

- Vi trenger flere menn og personer med innvandrerbakgrunn til grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7 og barnehagelærerutdanning. Derfor har regjeringa en stor satsing der bruk av mannlige rollemodeller er ett av tiltakene som skal bidra til dette. Høgskulen på Vestlandet leder arbeidet og samarbeider med flere av de andre lærerutdanningsinstitusjonene, og med organisasjonene.

- Vi støtter Jenter og teknologi fordi prosjektet bidrar til å gjøre veien til teknologi mer synlig og relevant for jentene.

- Kunnskapsdepartementet jobber bredt for å minske kjønnsforskjellene i skolen, og i den forbindelse har vi også vurdert hvordan vi skal følge opp Stoltenbergutvalgets utredning.

- Alle elever skal gis likeverdige muligheter slik at de kan ta selvstendige valg. Skolen skal ta hensyn til mangfoldet av elever og legge til rette for at alle får oppleve tilhørighet i skole og samfunn. Kunnskapsdepartementet har for eksempel revidert valgfagene for å bidra til at elevene i mindre grad tar kjønnsstradisjonelle valg, og det ble særlig vektlagt at fagene skulle være mer kjønnsnøytrale. Læreplanen for faget utdanningsvalg er også fornyet, og her skal elevene for eksempel lære å utforske og drøfte kjønnsrelaterte perspektiver i karrierevalg.

President

Kjønnspoeng ved opptak til studier er et virkemiddel som kan bidra til å fremme kjønnslikestilling og kjønnsbalanse i utdanningssektoren

Men, president, kjønnspoeng er ikke nok. Utdanningsinstitusjoner har plikt til å arbeide aktivt, målretta og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, i tråd med Likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Regjeringa har derfor understreket, i den nylig utsendte opptaksforskrifta, at universiteta og høyskolene må kartlegge og analysere hvorfor det er

underrepresentasjon av det ene kjønn på de aktuelle studiene.
Utdanningsinstitusjonene må lage en plan for hvordan institusjonen skal
arbeide aktivt for å sikre en bedre kjønnsbalanse og sette i verk nødvendige
tiltak.

345

President,

Regjeringa vil også be mannsutvalget, som jeg kommer tilbake til, foreslå
løsninger for hvordan vi kan legge til rette for at flere menn velger
350 kvinnedominerende utdanninger og kvinnedominerende yrker.

President,

For likestillingskampens legitimitet må vi snakke mer om det som er menns
355 utfordringer.

Alt for lenge har menns likestillingsutfordringer blitt satt på vent.

Det er over 30 år siden sluttrapporten fra Mannsrolleutvalgt ble lagt fram.
360

Mye har skjedd på 30 år.

Regjeringa vil sette ned et nytt mannsutvalg.

365 Utvalget vil få i oppdrag å utrede likestillingsutfordringer gutter og menn møter
og som bidrar til utenforskap og er til hinder for et likestilt samfunn.

Viktige temaer kan være: familie, utdanning, fritid, arbeid, helse, vold, seksuell
trakassering, skeives levekår, negativ sosial kontroll og integrering.
370

Utvalget skal se likestillingsutfordringer i lys av normer for maskulinitet og
tradisjonelle kjønnsroller, der dette er relevant. Utvalget skal også ta hensyn til
de store endringene i mannnsrollen som har skjedd de siste årene og at disse
endringene utspiller seg på ulike måter i ulike deler av befolkningen.
375

President,

Formålet er å få en helhetlig oversikt over likestillingsutfordringer og få forslag

380 til tiltak som vil kunne gi grunnlag for en treffsikker politikkutvikling.

Det er stor interesse for dette utvalget og vi er derfor i ferd med å gjennomføre landsdekkende innspillsmøter for å få et best mulig og mest mulig omforent mandat.

385

Utvalget skal levere sin utredning innen 31. januar 2024.

President,

390 Vold i nære relasjoner utgjør en av de største barrierene for å nå målet om likestilling. Både kvinner og menn utsettes for vold i nære relasjoner. Samtidig er det ikke tvil: kvinner er i større grad enn menn utsatt for alvorlig og gjentatt vold. Kvinner utsettes også oftere for seksuell vold.

395 Regjeringa vil legge frem en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner.

Vold i nære relasjoner fører i ytterste konsekvens til tap av menneskeliv. Hvert fjerde drap i Norge er et partnerdrap, og det er flest kvinner som blir drept.

400 Forskning viser at disse drapene sjelden kommer uten forvarsel. Det vil si at vi har et stort, stort potensial for å forebygge bedre.

Vi vil nøye gjennomgå anbefalingene fra partnerdrapsutvalget. Etablering av en permanent partnerdrapskommisjon er ett mulig tiltak. Formålet med en slik
405 kommisjon vil være læring og videreutvikling av arbeidet med å forebygge partnervold og partnerdrap.

Regjeringa vil at Norge skal være et foregangsland når det gjelder urfolks rettigheter. Vi vil blant annet jobbe for å styrke barnehusstilbudet til samiske
410 barn som har vært utsatt for vold og overgrep. I år er det avsatt midler til å etablere et eget barnehus i det samiske kjerneområdet. Politidirektoratet har fått oppdraget med å etablere et slikt barnehus.

President,

415

Seksuell trakassering er et alvorlig problem, og til hinder for likestilling i arbeidslivet. Vi må ta #metoo videre. Kampanjen skrapa bare i overflata av hva

420 problemet med seksuell trakassering i samfunnet er. Seksuell trakassering handler om maktmisbruk. Alt for mange opplever det, på jobb, i de kvinneedominerte yrkene, på skolen, på byen, ja på alle samfunnsarenaer. Slik kan vi ikke ha det. Regjeringa styrker derfor arbeidet mot seksuell trakassering.

425 Derfor starter vi arbeidet med en melding til Stortinget om seksuell trakassering. Meldinga skal kartlegge omfanget av seksuell trakassering, samt foreslå tiltak på viktige områder som arbeidsliv, utdanning og kultur- og fritidsarenaer. Seksuell trakassering skjer på tvers av samfunnsområder, og meldinga skal utarbeides av regjeringa i felleskap og i særlig tett samarbeid med Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Regjeringa tar sikte på
430 å legge fram meldinga første halvdel av 2024.

Men vi trenger innsats mot seksuell trakassering allerede nå. Derfor har regjeringa tatt viktige grep allerede:

435 Regjeringa vil ratifisere ILO-konvensjon nr. 190 om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet. Med dette anerkjennes alles rett til et arbeidsliv fritt for vold og trakassering. Regjeringa har også foreslått flere endringer i arbeidsmiljøloven for å tydeliggjøre vernet mot seksuell trakassering. Dette vil kunne bidra til at partene lokalt i virksomhetene får et sterkere fokus på det
440 forebyggende arbeidet mot seksuell trakassering på arbeidsplassene. Forslagene er på offentlig høring fram til juni 2022.

Forsvarsdepartementet fortsetter sitt arbeid for å motvirke seksuell trakassering i forsvarssektoren, og har satt i gang mange tiltak. La meg gi noen eksempler:

- 445
- Det utvikles en mangfoldsplan for Forsvaret, samt nytt opplæringsmaterieill til undervisning
 - Det utarbeides holdnings- og informasjonskampanjer, det er kommet direktiv fra forsvarssjefen om nulltoleranse mot mobbing og seksuell trakassering og
450 man gjennomgår Forsvarets system for varsling
 - Det er lansert eget e-læringskurs om varsling

Det vil i løpet av 2022 bli gjennomført en videre
455 utviklet undersøkelse om mobbing og seksuell trakassering i hele forsvarssektoren.

460 Fiskeri- og havministeren har også tatt et skikkelig oppgjør med seksuell
trakassering i fiskerinæringa. Fiskeriministeren og jeg innkalte til et stort møte
om likestilling i fiskerinæringa to uker etter at vi tiltrådte. Nå støtter vi, men
også forventer, at næringa jobber for interessene og rettighetene for kvinner til
sjøs. Støtta vil bidra til at vi vil se flere kvinner i fiskerinæringa og at vi kan få en
465 bedre kjønnsbalanse i fiskeriyrket. Arbeidslivet skal være trygt og likestilt, fritt
for vold, trakassering og hets.

President,

470 Diskrimineringsnemnda mottok i alt 29 saker om seksuell trakassering i 2021.
Dette tallet er lavt sett i forhold til antallet saker om seksuell trakassering i
arbeidslivet. SSBs Levekårsundersøkelse viser at omtrent 117 000 arbeidstakere i
2019 rapporterte at de har vært utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet en
gang i måneden eller mer. Dette er noe meldinga om seksuell trakassering skal se
nærmere på.

475

President,

Det gjenstår en rekke utfordringer for å sikre et enda bedre krisesentertilbud.

480 Vi skal derfor utrede lovendringer og vurdere tiltak for å styrke kvaliteten i
krisesentertilbudet. Tilbudet til særlig utsatte grupper, for eksempel voldsutsatte
med rusproblemer, psykiske lidelser eller nedsatt funksjonsevne, tilbudet til
menn, personvern på krisesenter, krisesenter i samiske områder og barns
rettigheter er noen av problemstillingene vi skal se på.

485

President,

Friheten til å bestemme over sitt eget liv er grunnleggende i vårt samfunn. Men
vi ser dessverre gjentatte eksempler på hvordan denne friheten innskrenkes.
490 Regjeringa har en aktiv politikk for å bekjempe holdninger og handlinger som
fører til negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og
kjønnslemlestelse. Å bekjempe negativ sosial kontroll er ett av fire hovedmål i
regjeringas integreringsarbeid og en av de store likestillingsutfordringene i
Norge i dag.

495

Dette arbeidet koordineres gjennom handlingsplanen Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

500 Det juridiske utvalget som skal foreta en helhetlig utredning av juridiske problemstillinger i saker som gjelder negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold startet sitt arbeid i februar 2022. Arbeids- og integreringsministeren ga utvalget 2 nye mandatsoppgaver.

505 La meg gi noen eksempler på hva vi i regjeringa vil:

- Vi vil styrke arbeidet for å hindre at barn og unge blir etterlatt av foreldrene i utlandet mot sin vilje.

- Vi vil jobbe for sterke kompetansemiljøer på æresvold og negativ sosial kontroll i politidistrikta, samt at de ordinære hjelpetjenestene skal få bedre forutsetninger for å fange opp dette.

- Vi vil også styrke de frivillige organisasjonenes rolle i integreringsarbeidet.

President,

515

Netthets er en trussel mot ytringsfriheten og et demokratisk problem.

Regjeringa vil styrke innsatsen mot netthets. Netthets og hatefulle ytringer rammer mange ulike grupper, blant annet etniske og religiøse minoriteter,

520 personer med funksjonsnedsettelse, skeive og barn og unge. Både kvinner og menn utsettes for netthets, men den hetsen som kvinner utsettes for er oftere seksualisert og retta mot dem fordi de er kvinner.

Ytringsfrihetskommisjonen vil levere sin rapport i august, og denne vil gi viktige innspill til det videre arbeidet.

525

President,

Vi vet at kjønn har betydning for helse og for helseutfordringer.

530

Regjeringa vil prioritere kvinnehelse for å sikre likeverdige helsetjenester.

Jeg mener at kvinners helseutfordringer er underkommunisert. Dette gjelder både kvinnesykdommer slik som endometriose, og alminnelige lidelser som i

større grad rammer kvinner enn menn. Det siste gjelder for eksempel muskel- og skjelettlidelser og smertetilstander. Noen kvinnesykdommer oppdages for seint og får for dårlig behandling.

540 Mannehjerter og menns symptomer på hjertesykdom er ofte grunnlaget for forskning og klinisk praksis. Men biologiske faktorer vi ennå ikke har full oversikt over, påvirker og skiller menns og kvinners måte å ha hjerte- og karsykdom på.

545 Regjeringa vil derfor legge frem en strategi for kvinners helse. Strategien vil blant annet bygge på forslag fra en offentlig utredning om kvinners helse og helse i et kjønnsperspektiv som legges fram den 8. mars 2023. Den vil omhandle tiltak for bedre utredning, behandling og oppfølging av kvinners helse i helsetjenesten.

550 Det er også kjønnsforskjeller når det gjelder psykisk helse. Bl.a. er kvinner i større grad enn menn i kontakt med helsevesenet på grunn av psykiske symptomer og lidelser. Samtidig er selvmordsraten høyere for menn enn for kvinner. Det er behov for i større grad å forstå årsakene til disse forskjellene.

555 Kvinner har høyere sykefravær enn menn. For å sikre treffsikkerhet med tiltaka er det viktig å kartlegge årsaker til denne forskjellen. Behovet for kunnskap om kjønnsforskjellene i sykefravær er et aktuelt tema i IA FoU-programmet, og det er igangsatt forskning som vil kunne bidra til mer kunnskap om tematikken.

560

President,

Som sagt har kjønn betydning for helse.

565 Derfor er ett av temaene jeg vil be mannsutvalget om å utrede menns helseutfordringer. Det vil være naturlig med en kontakt mellom Mannsutvalget og Kvinnehelseutvalget innen helseområdet.

President,

570

Regjeringa vil ha et likestillingsløft. Da må vi styrke aktører som bidrar til likestilling i praksis og sikre et regionalt likestillingsarbeid.

575 Og, president, vi er i gang:

Regjeringa har allerede økt støtta til de fire likestillingssentrene i Norge i 2022. Økninga er på 33 prosent sammenligna med året før.

580 Likestillingssentrene og Reform driver viktig likestillingsarbeid:

Vi har styrka viktig tilskuddsordning for kjønnslikestilling, tilskuddordninga for «Familie- og likestillingspolitiske tiltak». Økninga er på 70 prosent sammenlignet med i fjor. Dette vil bidra til å styrke frivillige organisasjoners
585 aktivitet i arbeidet med likestilling mellom kvinner og menn.

Regjeringa vil styrke likestillings- og diskrimineringsombudet og diskrimineringsnemnda, i tråd med Hurdalsplattformen.

590 Regjeringa vil løfte likestillingssamarbeidet med arbeidslivets parter.

I Hurdalsplattforma sier vi også at partene i arbeidslivet skal være representert i alle relevante regjeringsutvalg.

595 President,

Aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven er et viktig og nytt verktøy i likestillingskampen.

600 I år må bedrifter med over 50 ansatte for første gang rapportere om:

- Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn
- Omfang i faktisk og ufrivillig deltid

605 Alle bedrifter med over 50 ansatte må også rapportere på status i kjønnslikestilling i bedriften - kjønnsfordeling på ulike ledernivåer bør inngå i likestillingsredegjørelsen.

President,

610

Jeg minner om at uten oss hadde det ikke vært noen redegjørelsesplikt i loven - en aktivitetsplikt uten en redegjørelsesplikt er ikke mye verdt.

615 Vi trenger mer kunnskap om hvordan aktivitets- og rapporteringsplikten fungerer i praksis. Bufdir, direktoratet på likestillingsområdet, har satt i gang et omfattende forskningsprosjekt om aktivt likestillingsarbeid. Prosjektet ledes av Institutt for samfunnsforskning. Vi har behov for kunnskap for å identifisere utfordringer og muligheter i arbeidet, samt konkrete forslag til hvordan et
620 systematisk og aktivt likestillingsarbeid kan styrkes fremover.

President,

Regjeringa kommer til å følge tett med på hvordan korona-pandemien påvirker
625 likestillingsutviklinga. Vi har bedt Bufdir følge med på utviklinga og ha tett dialog med statsforvalterne om konsekvenser av pandemien. CORE - Senter for likestillingsforskning vil også arbeide videre med disse spørsmålene i år og videre.

630 Jeg vil kort nevne:

- Negative likestillingskonsekvenser av hjemmekontor: Forskning viser at det ikke er opplagt at virkningene har vært entydig negative. En undersøkelse blant jurister viser for eksempel lite endring i arbeidsdelingen i familien som følge av
635 pandemien. Kvinnene i undersøkelsen oppgir at de har mest ansvar i familien, mens under korona-pandemien økte menn sine aktiviteter hjemme noe. Likevel er hovedbildet stabilitet, ifølge forskning fra CORE.

- Arbeidsledighet og permitteringer:

Her er det samlede bilde at det knapt er kjønnsforskjeller i andelene som ble
640 arbeidsledige. Fordi kvinner er overrepresentert i de næringene som først ble rammet av nedstengningen, økte ledigheten mest blant kvinner i starten, men etter hvert ble det en større andel menn blant de permitterte og forskjellene avtok.

- Det omfattende deltidsarbeidet, spesielt innenfor helse- og omsorgstjenestene
645 med små stillingsbrøker og omfattende arbeid på tvers av avdelinger og institusjoner skapte særlige utfordringer under pandemien.

- Innsats mot vold i nære relasjoner er særlig viktig under kriser - dette er lærdom vi må og skal ta med oss. Hensynet til personer i sårbare situasjoner og risiko for vold i nære relasjoner må være en viktig del av kriseberedskapen vår.

650 - Internasjonalt truer Covid-19-pandemien oppnådde resultater for likestilling og kvinners rettigheter: Norge har tatt grep for å sikre at all vår covid-respons

har et kjønnsperspektiv og at hensynet til kjønnsminoriteter og seksuelle minoriteter ivaretas. Vi understreker også at kvinner må være med på lik linje med menn når beslutninger tas.

- Pandemien har rammet skjevt, og personer med funksjonsnedsettelse har blitt særlig hardt rammet. Mange opplevde reduserte - eller bortfall av tjenester. Og utfordringer knyttet til rettigheter har blitt ytterligere aktualisert under koronapandemien.

President,

Skeive har vesentlig dårligere livskvalitet enn resten av befolkninga. Det er bekymringsverdig.

Regjeringa skal lage en ny handlingsplan for lhbt+-personer. Vi tar sikte på å legge fram denne innen utgangen av året.

Norge vil være ledende i det internasjonale lhbt+ arbeidet, og å bidra sterkere inn i internasjonale fora for å demme opp mot den voksende motstanden globalt mot likestilling og lhbt+ personers rettigheter.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har fått i oppdrag å utrede innføring av en tredje kjønnskategori. President, dette er et viktig arbeid. En tredje kategori åpner for at mennesker som ikke definerer seg som mann eller kvinne, selv kan velge en kjønnskategori som samsvarer med deres identitet, i pass og andre identifikasjonspapirer. Dette vil også innebære en inkludering av kjønnsflytende mennesker noe som har vært etterlyst lenge.

President,

Konverteringsterapi har store skadevirkninger for dem som utsettes for det. Regjeringa vil derfor forby konverteringsterapi.

Solberg-regjeringa la fram et forslag som jeg mener i realiteten snarere legitimerte enn forbø konverteringsterapi. President, vi må derfor gå nye runder.

Mange skeive er en sårbar gruppe og konverteringsterapi fører til ytterligere stigmatisering og diskriminering. Vi jobber derfor med et forbud som skal sikre

både barn og voksne reell og effektiv beskyttelse mot slike handlinger. Regjeringa ønsker også å utarbeide et forslag til forbud mot å markedsføre konverteringsterapi.

695

Vi skal forby konverteringsterapi og markedsføring av det. Vi skal også innføre andre ikke-rettslige tiltak mot konverteringsterapi å få hindre at konverteringspraksis skjer i Norge.

700 Personer med funksjonsnedsettelse er en gruppe som utsettes for diskriminering på mange områder i livet, og som har behov for et sterkt og godt rettslig vern. Jeg er derfor glad for at regjeringa i Hurdalsplattformen slår fast at vi vil inkorporere CRPD i norsk lov.

705 Inkorporering betyr at det fastsettes i lov at konvensjonen skal gjelde direkte i norsk rett. Regjeringa mener en inkorporering kan bidra til at konvensjonen blir mer tilgjengelig og at kunnskapen om den øker - og at dette fører til at rettighetene får større gjennomslag i hverdagen til den enkelte.

710 President,

Rasisme og diskriminering utgjør barrierer for deltakelse i samfunnet,

Regjeringa vil derfor utarbeide en handlingsplan mot rasisme og diskriminering.

715 Det er arbeids- og inkluderingsministeren som følger opp dette arbeidet.

Vi mener det er behov for en handlingsplan som har arbeidsliv som hovedfokus. Både veien inn i arbeidslivet og opp i arbeidslivet vil omfattes av planen. Planen vil også omfatte de utfordringer rasisme og etnisk og religiøs diskriminering
720 utgjør for ungdoms deltakelse på ulike samfunnsarenaer. Her vil både ungdomstida og arenaer som skole, utdanning, frivillighet, fritidsaktiviteter som kultur og idrett, og sosiale medier være naturlige elementer.

Planen vil være generelt innretta og omfatte alle grupper som utsettes for
725 rasisme og etnisk og religiøs diskriminering. Det nærmere innholdet i planen vil fastsettes på bakgrunn av innspill fra sivilt samfunn, fagmiljøer og partene i arbeidslivet.

President

Regjeringa vil jobbe for likestilling og mangfold innafor alle områder i kulturlivet.

735 Likestillings- og diskrimineringsloven gjelder også for kunst- og kulturlivet. Alle skal jobbe aktivt for å fremme likestilling og å hindre diskriminering. Og offentlig virksomheter og større arbeidsgivere, også på kulturfeltet, skal følge en lovbestemt metode for dette arbeidet.

740 Framover vil regjeringa fortsette jobben for likestilling og mangfold innafor alle områder i kulturlivet, mediene, frivilligheten og i idretten. Vi vil også vurdere om det er flere krav vi kan stille til de som mottar offentlige midler.

President,

745

I år har Norge ordførerskapet i Nordisk ministerråd.

Framtidas arbeidsliv og vekst, velferd, helse og livskvalitet, makt og innflytelse, samt en særlig satsing på menn og maskulinitet er strategiske innsatsområder. På

750 lhbt-feltet er økt åpenhet og frihet, bedre levekår og livskvalitet og å bygge nettverk og styrke sivil samfunn, våre mål.

En viktig prioritering for ordførerskapet er at kvinner og menn skal ha like muligheter i framtidas arbeidsmarked. Vi trenger mangfoldige rollemodeller og

755 vi må åpne opp trange normer for kjønn, særlig blant menn. En innsats for like muligheter i utdanning og arbeidsliv vil merkes av den enkelte.

President,

760 Vi har mange planer i ordførerskapsperioden! Jeg vil framheve at:

- Vi vil arrangere en nordisk konferanse for å utveksle erfaringer og diskutere tiltak for likestilling i arbeidslivet.

De nordiske likestillingsministrene er bekymra for den økende motstanden mot likestilling internasjonalt. Derfor samarbeider vi om et veikart for å demme opp

765 mot disse tendensene. Vi håper å få dette veikartet på plass i løpet av dette året.

President,

Like rettigheter og muligheter for jenter og kvinner er helt grunnleggende for å fremme demokrati, utvikling og vekst i et samfunn. Det er avgjørende for å nå bærekraftsmåla. Å styrke kvinners rettigheter er et av seks satsingsområder i utviklingspolitikken, og vi har en målsetting om at minst 50 prosent, altså at
775 halvparten av all bilateral bistand skal ha likestilling som hoved- eller delmål.

Hvis vi skal kunne endre maktfordelinga mellom kvinner og menn, er jenters utdanning og kvinners økonomiske og politiske deltakelse avgjørende og kvinners rett til å bestemme over sin egen kropp og sitt eget liv helt sentralt.

Kvinner og jenter med nedsatt funksjonsevne er ekstra utsatt for marginalisering og møter flere barrierer enn menn. Dette satte vi søkelyset på da vi arrangerte Global Disability Summit i februar. I mange samfunn sameksisterer myter om funksjonsnedsettelse, kjønn og seksualitet, noe som fører til diskriminering og
785 andre menneskerettighetsbrudd, inkludert seksualisert og kjønnsbasert vold. Unge kvinner med nedsatt funksjonsevne nektes i større grad enn andre, retten til å ta egne valg om sin reproduktive og seksuelle helse.

Det er viktig at jenter kommer på skolen, lærer når de er der, og at de fullfører skolegangen. Utdanning beskytter jenter mot barneekteskap og tidlig graviditet. Gjennom våre samarbeidspartnere bidrar Norge til dette. Regjeringa har trappet opp innsatsen på seksualitetsundervisning, som er svært viktig for å oppnå likestilling og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

President,

Kvinnens rettigheter, inkludering og rett til lik og meningsfull deltakelse står sentralt i regjeringens freds- og sikkerhetsengasjement. Arbeidet i Sikkerhetsrådet kjennetegnes av tett samarbeid med sivilsamfunnet og tidlig
800 inkludering av kvinner i fredsprosesser for å sikre kjønnsensitive konflikt- og aktøranalyser, et sterkere operasjonelt fokus på seksualisert og kjønnsbasert vold og etterlevelse av relevante folkerettslige forpliktelser.

I FNs menneskerettighetsråd fremmet Norge en resolusjon denne våren om menneskerettighetsforsvarere i konflikt- og postkonflikt. Her ble kvinnelige menneskerettighetsforsvarere løftet frem.

810 Norge viderefører pådriverrolla i arbeidet med å styrke kjønnsdimensjonen og arbeid mot seksualisert og kjønnsbasert vold i den humanitære innsatsen.

Norge ønsker styrking av forebyggingsarbeidet, økt støtte til overlevende og økt fokus på straffeforfølgelse.

815 Gjennom EØS-midlene bidrar Norge til å fremme likestilling og inkludering av sårbare grupper i det sentrale og sørlige Europa. Egne fond for sivilt samfunn i alle mottakerlanda er særlig viktige for støtte til LHBTIQ og andre sårbare grupper. Flere land vender ryggen til Istanbulkonvensjonen om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner. Norge vil derfor styrke fokuset/innsatsen for
820 likestilling, forsvar av Istanbulkonvensjonen og støtte til sivilsamfunnet i det videre arbeidet med EØS-midlene.

FNs kvinnekommisjon er årets viktigste internasjonale møte for å diskutere global likestilling og kvinners rettigheter. Årets kommisjon ble gjennomført
825 med mindre fysisk deltakelse enn vanlig på grunn av korona-pandemien. Hovedtema for kommisjonen i år var likestilling og styrking av kvinner og jenters rettigheter i sammenheng med klimaendringer og arbeidet med å redusere risiko forbundet miljø- og naturkatastrofer. Etter vanskelige forhandlinger, ble man enige om en slutterklæring.

830

President,

Russlands krigføring i Ukraina minner oss om at vi skal fortsette å stå opp for likestilling og kvinners rettigheter. Vi skal arbeide for at når Ukraina skal bygges
835 opp igjen, skal kvinner ha en selvfølgelig plass i beslutningsorganer, i tråd med FNs sikkerhetsråds resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet.

President,

840 Likestilling kommer ikke av seg selv.

Det må jobbes aktivt, strukturert og målretta for likestilling og mangfold.

En samla regjering skal øke innsatsen for likestilling.

Vi skal få ting gjort!

Vi er så vidt begynt.

845 Vi vil skape varig endring og jobbe for et likestilt Norge. Aldri hvile på det som er gjort.

Kilde
regjeringen.no

850 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/aldri-hvile-pa-det-som-er-gjort>

855

860

865

870

875

880

885